

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej
Európske zoskupenie územnej spolupráce
The European Grouping of Territorial Cooperation

TATRY

Analiza potencjału rozwojowego i kierunków dalszych działań EUWT TATRY w przyszłej perspektywie 2020+

Streszczenie

Nowy Targ 2018

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie "Wsparcie wymiaru samorządowego i obywatelskiego polskiej polityki zagranicznej 2018"

Cel opracowania:

Analiza sporządzona została na zlecenie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY w okresie od września do listopada 2018 r.

Celem opracowania było zbadanie potencjału rozwojowego i kierunków dalszych działań Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027. Wyniki analizy zgodnie z założeniami Zamawiającego zostaną wykorzystane do kształtowania przyszłych zadań dla EUWT TATRY i wzmocnienia jego roli w perspektywie 2020+.

Dokument jest efektem realizacji projektu pt. „EUWT TATRY jako narzędzie rozwoju i wzmocnienia regionalnej współpracy międzynarodowej” współfinansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie "Wsparcie wymiaru samorządowego i obywatelskiego polskiej polityki zagranicznej 2018.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Opis sytuacji wyjściowej:

Pogranicza stanowią obszary, w których w istotny sposób widać potrzebę realizowania skutecznej polityki zagranicznej oraz bezpośrednie efekty tej polityki. Samorządowy i obywatelski wymiar tej polityki przejawia się w codziennym życiu na pograniczach, podejmowanych działaniach, wspólnych przedsięwzięciach. Międzynarodowa aktywność widoczna jest na 3 płaszczyznach: we współpracy transgranicznej, międzynarodowym partnerstwie gmin i miast oraz międzynarodowej współpracy regionów. Na pierwszy plan wysuwa się współpraca transgraniczna. Jest ona gwarantem dobrych stosunków sąsiedzkich, buduje zrozumienie w bezpośrednich codziennych kontaktach społeczności lokalnych i samorządów na poziomie obywatelskim i samorządowym. Kluczowe znaczenie ma tutaj wypracowanie skutecznych i sprawdzonych mechanizmów i narzędzi takiej współpracy transgranicznej. Od lat są nimi euroregiony. Jednak specyficznym narzędziem i podmiotem prawnym, którego celem jest rozwój i wzmacniania współpracy transgranicznej stały się od kilku lat Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej, których tworzenie umożliwia rozporządzenie nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady.

W Polsce dotychczas utworzono 4 takie podmioty, w tym najwcześniej, bo w 2013 roku 2 Ugrupowania na polsko-słowackim pograniczu. EUWT TATRY powstało 14 sierpnia 2013 r. i uzyskało osobowość prawną w dniu 20 września 2013 r. po wpisaniu do rejestru Ugrupowań prowadzonego przez MSZ. Mija zatem 5 lat od powstania EUWT TATRY. Przez ten czas Ugrupowanie zdobyło pewne doświadczenia w funkcjonowaniu, podjęło liczne przedsięwzięcia i działania, miało możliwość sprawdzenia w rzeczywistości możliwości jakie daje osobowość

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie "Wsparcie wymiaru samorządowego i obywatelskiego polskiej polityki zagranicznej 2018"

prawna prawa europejskiego, jak jest wykorzystywany potencjał tego podmiotu prawnego, co można jeszcze poprawić i jak ulepszyć jego funkcjonowanie. Działalność i rola EUWT TATRY w realizowaniu założeń i priorytetów polityki zagranicznej Polski nie była dotychczas podsumowywana i szeroko omawiana. Zatem te 5 lat wydaje się odpowiednim momentem do podsumowania pewnego etapu, wyciągnięcia wniosków i wytyczenia kolejnych celów i planów. Wydaje się to być też ważne z punktu widzenia instytucji krajowych odpowiedzialnych za wyrażanie zgody na przystąpienie do Ugrupowań oraz monitorowanie ich działalności, wśród których jest Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju oraz Ministerstwo Finansów. Taka analiza na temat roli i potencjału EUWT w polityce zagranicznej i współpracy transgranicznej w zdecydowany sposób pozwoli na wzmocnienie zaplecza merytorycznego regionalnej współpracy międzynarodowej na polsko-słowackim pograniczu.

Jak wskazują wyniki ankiety przeprowadzonej wśród 130 samorządów polsko-słowackiego pogranicza w 2014 r., które dostępne są w *Strategii działania EUWT TATRY na lata 2014-2020* aż 2/3 samorządów posiada sformalizowaną współpracę z partnerami z drugiej strony granicy i realizują systematycznie wspólne przedsięwzięcia i projekty. Uważają one EUWT TATRY za szczególnie wsparcie merytoryczne i narzędzie w realizacji tej współpracy i korzystają z pomocy Ugrupowania. W ten sposób EUWT TATRY w bezpośredni sposób włączone jest w realizację i wzmocnienie samorządowego i obywatelskiego wymiaru współpracy międzynarodowej. EUWT TATRY samo w sobie stanowi narzędzie wspólnej realizacji przez polskich i słowackich partnerów (samorządy, instytucje) na polsko-słowackim pograniczu polskiej polityki zagranicznej na poziomie samorządowym i obywatelskim.

Co to jest EUWT – podstawy prawne

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT, ang. EGTC – *European Grouping of Territorial Cooperation*) jest nową instytucją prawa wspólnotowego dla współpracy transgranicznej.

Procedury opisane w tym rozdziale odnoszą się do pierwotnej wersji *Rozporządzenia nr 1082/2006 z dnia 5 lipca 2006 roku w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT)*, na bazie którego utworzone zostało EUWT TATRY. Dokument ten został znowelizowany w roku 2013 – aktualnie obowiązuje *Rozporządzenie nr 1302/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku zmieniające rozporządzenie nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania* jest stosowane od dnia 22.06.2014 r.

W rozdziale szczegółowo omówiona została geneza powstania europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej, ich cechy konstytutywne (osobowość prawna, nadrzędność prawa wspólnotowego z jednoczesną możliwością określania przez członków EUWT zadań i zasad działania EUWT w konwencji i statucie, kwestia uczestnictwa w EUWT podmiotów o

zróżnicowanym statusie (w tym podmiotów spoza Unii Europejskiej), wspólna siedziba EUWT, wspólne organy, wspólny budżet) oraz cele i zakres działania. Przybliżono także proces ustanawiania EUWT i modele struktury prawnej współpracy w ramach EUWT. W analizie przedstawiono również aktualne dane dotyczące europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej istniejących na granicach państw członkowskich Unii Europejskiej opracowane na podstawie *Rocznego sprawozdania monitorującego EUWT za rok 2017*.

Podsumowując zawarte w tym rozdziale rozważania w kontekście nowej jakości współpracy transgranicznej podkreślono, iż połączenie elementów sprawdzonych (zachowanie dorobku INTERREGu, czyli podziału na trzy komponenty współpracy terytorialnej i sposobów finansowania przez Unię Europejską programów transgranicznych oraz utrzymanie rozwiązania, które pozwala na połączenie wspólnotowego instrumentu z krajowym systemem prawnym) z elementami innowacyjnymi (możliwość ustanowienia transgranicznej jednostki publicznej, która jest osobą prawną prawa wspólnotowego oraz możliwość udziału państw w EUWT) decyduje o tym, że ustanowienie wspólnego podmiotu prawa w postaci EUWT nie tylko wpisuje się w specyfikę współpracy transgranicznej, ale przede wszystkim pozwala na wyeliminowanie istniejących barier we współpracy transgranicznej oraz w konsekwencji na poprawę jakości prowadzonej współpracy poprzez podniesienie jej na wyższy poziom formalny i prawny.

Co to jest EUWT TATRY

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY z o.o. jako wspólna polsko-słowacka instytucja współpracy transgranicznej zostało utworzone 14 sierpnia 2013 r. przez dwa stowarzyszenia samorządów lokalnych: Związek Euroregion „Tatry” ze strony polskiej i Stowarzyszenie Region „Tatry” ze strony słowackiej. Rejestracja EUWT TATRY przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskanie osobowości prawnej nastąpiły w dniu 20 września 2013 r. EUWT TATRY jest drugim ugrupowaniem z udziałem polskich partnerów i z siedzibą statutową w Polsce (po TRITII zarejestrowanej w lutym 2013 r.) Jest też pierwszym w Polsce ugrupowaniem utworzonym przez euroregion.

EUWT TATRY posiada osobowość prawną prawa Unii Europejskiej oraz posiada zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznawanym osobom prawnym na mocy prawa krajowego.

Pierwsza część tego rozdziału analizy zawiera szczegółowy opis procesu tworzenia EUWT TATRY (proces konceptualizacji, etap budowania struktur, etap formalnego utworzenia EUWT). Z kolei w drugiej części autor bierze pod lupę podstawowe elementy konstytuujące EUWT TATRY w tym: podstawy prawne utworzenia i funkcjonowania EUWT TATRY, cele i zadania tego EUWT, jego obszar działania, strukturę, budżet. Przedstawia również podstawowe informacje na temat polsko-słowackiej strategii działania Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY na lata 2014-2020.

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY od 2013 roku koncentrowało swoją działalność na przygotowaniu merytorycznym, organizacyjnym i finansowym do realizacji projektów własnych finansowanych z funduszy Unii Europejskiej na lata 2014-2020 lub innych źródeł i programów oraz przygotowaniu oferty wsparcia członków Euroregionu „Tatry” przy realizacji ich projektów, tj:

- wspieraniu samorządów pogranicza na etapie przygotowania wniosku aplikacyjnego,
- merytorycznym wsparciu realizacji i rozliczania projektów przez samorzady pogranicza,
- koordynowaniu strategicznych projektów,
- realizacji własnych projektów.

Wybór takiego profilu działalności był skutkiem odrzucenia propozycji EUWT TATRY dotyczącej realizacji jednego z projektów parasolowych w ramach Funduszu Mikroprojektów Programu Interreg V-A PL-SK 2014-2020.

W latach **2013-2018** Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY **uczestniczyło w realizacji i zarządzaniu 15 projektów** współfinansowanych ze środków m.in. Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020, Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Województwa Małopolskiego. Łączna **wartość tych projektów to 17 mln** euro. Dodatkowo pracownicy EUWT TATRY przygotowali lub konsultowali **kolejnych 11 projektów o wartości 10 mln euro**. Przy przygotowaniu, realizacji i zarządzaniu Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY **współpracowało z 32 samorządami i instytucjami z Polski i ze Słowacji**.

Przedstawiciel EUWT TATRY jest także członkiem Komitetu Monitorującego Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020.

W tym rozdziale przedstawiono przykłady działań, w ramach których EUWT TATRY uczestniczy w programach realizowanych w latach 2014-2020, takich jak:

- członkostwo EUWT TATRY w Komitecie Monitorującym,
- EUWT TATRY jako Partner Wiodący projektów z udziałem innych partnerów:
 - *Historyczno-kulturowo-przyrodniczy Szlak wokół Tatr – etap II,*
 - *Historyczno-kulturowo-przyrodniczy Szlak wokół Tatr – etap III,*
- EUWT TATRY jako beneficjent jedyny:
 - *Transgraniczne doskonalenie specjalistyczne i zawodowe w EUWT TATRY,*
 - *Szlak wokół Tatr – tyle do odkrycia ,*
 - *Tajemnicze pogranicze-odkrywamy bogactwo kulturowe i przyrodnicze Euroregionu „Tatry”,*
- EUWT TATRY jako podmiot przygotowujący i wdrażający transgraniczne projekty dla polskich i słowackich samorządów lokalnych w ramach programów transgranicznych:

- *Historyczno-kulturowo-przyrodniczy Szlak wokół Tatr – etap I,*
 - *Torfowiska wysokie – europejski unikat polsko-słowackiego pogranicza,*
 - *Muzea na torach – odkrywamy dzieje kolei wąskotorowej na polsko-słowackim pograniczu.*
- EUWT TATRY jako podmiot przygotowujący i wdrażający projekty bez finansowego wsparcia UE:
 - *EUWT TATRY Wobec wyzwań nowych programów EWT 2014-2020,*
 - *Udział samorządu terytorialnego polsko-słowackiego pogranicza w rozwijaniu regionalnej współpracy międzynarodowej.*
 - *Aktywny wypoczynek – bezpieczne zwiedzanie, czyli na rowerze pod Tatrami.*

Omówiono także szczegółowo starania EUWT TATRY o udział w zarządzaniu mikroprojektami na pograniczu polsko-słowackim w perspektywie 2014-2020, który był dla EUWT TATRY kluczowym projektem, bowiem oznaczał zmianę w dotychczasowym sposobie zarządzania realizacją mikroprojektów, włączenie do tego zadania słowackiej części Euroregionu „Tatry” oraz wprowadzenie szeregu uproszczeń w realizacji mikroprojektów.

Jak wynika z podsumowania tego rozdziału wszystkie zrealizowane działania pozwoliły Europejskiemu Ugrupowaniu Współpracy Terytorialnej TATRY korzystać z możliwości, jakie daje wspólna osobowość prawna, budować swoją pozycję, jako podmiotu, który może skutecznie realizować projekty, nabywać nowe doświadczenia oraz wzmocnić się organizacyjnie i personalnie. Działania te uzupełniały realizowane w sposób ciągły zadania promocyjne i informacyjne o EUWT TATRY. Niestety ze względu na brak zgody strony słowackiej w sprawie powierzenia EUWT TATRY zarządzania mikroprojektami na pograniczu polsko-słowackim w latach 2014-2020 potencjał tego instrumentu prawnego nie został w pełni wykorzystany.

Wyrazem uznania dla dotychczasowej pracy Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY na rzecz rozwoju współpracy transgranicznej jest przyznana przez Komitet Regionów w październiku 2018 roku nagroda dla najlepszego EUWT w Europie pn. „Building Europe Across Borders”. Nagroda przyznawana jest przez Komitet Regionów najlepszym EUWT, które mogą stanowić przykład dobrych praktyk. Uroczystość wręczenia nagrody odbyła się 8 października 2018 r. podczas dorocznego spotkania przedstawicieli Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej w siedzibie Komitetu Regionów w Brukseli. Nagrodę z rąk Przewodniczącego Komisji Polityki Spójności Terytorialnej i Budżetu UE Petera Osvalda odebrali dyrektor Ugrupowania Agnieszka Pyzowska, Wiceprzewodniczący Zgromadzenia pan Bogusław Waksmundzki oraz członek Zgromadzenia pan Ján Ferenčák.

Zdjęcie: archiwum EUWT TATRY

Propozycje dotyczące EUWT w rozporządzeniach KE na 2021-2027

W pierwszej części tego rozdziału dokonano przeglądu dokumentów wyjściowych do analizy roli europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej w rozporządzeniach unijnych na lata 2021-2027, które omawiają problemy związane z funkcjonowaniem EUWT w dotychczasowych ramach prawnych, tj.:

- *Sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Komitetu Regionów dotyczącego stosowania rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) zmienionego rozporządzeniem (UE) nr 1302/2013 w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania oraz*
- *Opinii Europejskiego Komitetu Regionów – Zwiększanie wzrostu gospodarczego i spójności w regionach przygranicznych.*

Druga część zawiera analizę opublikowanych przez Komisję Europejską w dniu 29.05.2018 r., a następnie zmienionych projektów rozporządzeń dotyczących przyszłej polityki spójności, w tym europejskiej współpracy terytorialnej (Interreg), w których zamieszczono podstawowe

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie "Wsparcie wymiaru samorządowego i obywatelskiego polskiej polityki zagranicznej 2018"

informacje dotyczące roli europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej w nowym okresie programowania na lata 2021-2027 w tym:

- *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego - COM(2018) 374 final 2018/0199 (COD),*
- *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności - COM(2018) 372 final 2018/0197 (COD),*
- *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie mechanizmu eliminowania barier prawnych i administracyjnych w kontekście transgranicznym - COM(2018) 373 final 2018/0198 (COD),*
- *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz - - COM(2018) 375 final 2018/0196 (COD),*
- *Dokumentu Roboczego Służb Komisji Streszczenie Oceny Skutków - SWD(2018) 283 final.*

Omówiono także stanowiska pozostałych instytucji Unii Europejskiej oraz samych europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej wyrażone w *Karcie Ateńskiej* oraz *Opinii Europejskiego Komitetu Regionów – Projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty w programach współpracy transgranicznej.*

Z analizy tych dokumentów jasno wynika, że projekty rozporządzeń dotyczące przyszłej polityki spójności, w tym europejskiej współpracy terytorialnej (Interreg) oraz stanowiska instytucji opiniujących przewidują wzmocnienie roli Ugrupowań m.in. poprzez zarządzanie funduszem małych projektów.

Potencjał rozwojowy EUWT TATRY

Gdy 10 lat temu przedstawiciele Związku Euroregion „Tatry” ze strony polskiej i Zdużenia Region „Tatry” ze strony słowackiej podejmowali odważną i prekursorską w skali obu krajów decyzję o powołaniu do życia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej – nikt nie spodziewał się, że w ciągu zaledwie 5 lat ta instytucja stanie się liczącym się podmiotem na arenie polsko-słowackiej współpracy transgranicznej. Tymczasem już dzisiaj działalność EUWT TATRY, realizowane projekty i ich efekty oraz współpraca z polskimi i słowackimi samorządami w obszarze górskim stanowi doceniany w Europie przykład dobrych praktyk, rzeczywistego wykorzystania potencjału i wartości dodanej struktury prawnej jaką jest Ugrupowanie. Wyrazem uznania dla dotychczasowej pracy Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY na rzecz rozwoju współpracy transgranicznej jest przyznana przez Komitet Regionów w

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie "Wsparcie wymiaru samorządowego i obywatelskiego polskiej polityki zagranicznej 2018"

październiku 2018 roku nagroda dla najlepszego EUWT w Europie pn. „Building Europe Across Borders”.

Szerokie spektrum dotychczas podejmowanych działań w ramach europejskiej współpracy terytorialnej, bogate doświadczenie w dziedzinie realizacji, monitorowania, kontroli projektów finansowanych ze środków publicznych w tym ze środków Unii Europejskiej mających strategiczne znaczenie dla pogranicza polsko-słowackiego i całej Europy jednoznacznie potwierdzają, że instytucja ta jest w pełni przygotowana do wypełniania swojej roli i zadań określonych w projektach rozporządzeń dotyczących przyszłej polityki spójności.

Stąd w analizie wyraźnie wskazuje się, że kierunek działań Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY w kolejnych latach powinny wytyczać starania zmierzające do rozwinięcia w pełni możliwości tego Ugrupowania jako instytucji zarządzającej funduszem małych projektów w regionie położonym wokół Tatr, zintegrowanymi inwestycjami terytorialnymi i uczestniczącej w Komitecie Monitorującym.

W tym rozdziale autor bada szczegółowo potencjał rozwojowy Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY, które jego zdaniem poprzez swój charakter jest najlepszą formą prawną przystosowaną do realizacji transgranicznych projektów i programów w tym Funduszu Małych Projektów i Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych wskazując, że:

- ✓ Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY jest dojrzałą instytucją - utworzoną ponad 5 lat temu przez Związek Euroregion „Tatry” z polskiej strony i Stowarzyszenie Region „Tatry” ze słowackiej strony, która posiada osobowość prawną prawa Unii Europejskiej oraz zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznawanym osobom prawnym na mocy prawa krajowego.
- ✓ Celem EUWT TATRY jest dalszy rozwój, ułatwianie i upowszechnianie polsko-słowackiej współpracy transgranicznej dla wzmocnienia spójności społecznej i ekonomicznej obszaru działania Ugrupowania po polskiej i słowackiej stronie Tatr.
- ✓ Zadania EUWT TATRY koncentrują się przede wszystkim na przygotowaniu i realizacji projektów współpracy terytorialnej współfinansowanych przez Unię Europejską za pomocą Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego lub Funduszu Spójności, jak również projektów bez finansowego wkładu Unii Europejskiej.
- ✓ EUWT jako wspólny polsko-słowacki podmiot prawny jest „jedynym beneficjentem” i doskonałym narzędziem do realizowania projektów, ponieważ spełnia równocześnie 4 kryteria współpracy transgranicznej: wspólne przygotowanie projektu, wspólną realizację, wspólne finansowanie oraz wspólny personel. Stąd też możliwe jest samodzielne realizowanie przez EUWT projektów lub zarządzania częścią programu.
- ✓ EUWT TATRY posiada jeden wspólny polsko-słowacki budżet.
- ✓ Zatrudnia polski i słowacki personel.
- ✓ Siedziba statutowa znajduje się na terenie Polski, tam gdzie Instytucja Zarządzająca.
- ✓ Dysponuje filią w Kieżmarku na Słowacji.
- ✓ Wdrażanie Funduszu Małych Projektów lub ZIT przez EUWT TATRY stanowiłoby formę „unowocześnienia” funduszu mikroprojektów/ZIT w latach 2021-2027.
- ✓ Realizacja Funduszu Małych Projektów przez EUWT TATRY pozwala na uproszczenie zasad zarządzania mikroprojektami: od momentu składania wniosków przez ocenę projektów, po *Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie "Wsparcie wymiaru samorządowego i obywatelskiego polskiej polityki zagranicznej 2018"*

ich realizację i rozliczenie, co wpłynęłoby korzystnie na proces wdrażania całego przyszłego programu.

- ✓ EUWT TATRY posiada znajomość środowiska lokalnego pogranicza polsko-słowackiego wynikającą z 25-letniej współpracy prowadzonej w ramach Euroregionu „Tatry”, zrealizowanych wspólnych projektów, bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami samorządów i instytucji pogranicza, gdyż członkami założycielami EUWT są Związek Euroregion „Tatry” z polskiej strony i Stowarzyszenie Region „Tatry” ze słowackiej strony. Te dwa stowarzyszenia zrzeszają w sumie ponad 130 samorządów lokalnych pogranicza polsko-słowackiego. Zatem EUWT TATRY zgodnie z zasadą pomocniczości ma szansę najbardziej skutecznie odpowiadać na potrzeby i problemy beneficjentów bezpośrednich.
- ✓ W celu wzmocnienia i ukierunkowania współpracy polsko-słowackiej opracowywana została długoterminowa strategia działania EUWT TATRY. Określa ona strategiczne kierunki działania, cele i zadania.
- ✓ EUWT TATRY dysponuje wykwalifikowanym personelem posiadającym ogromne doświadczenie w zarządzaniu Funduszem Małych Projektów od 2004 r., czyli od Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA 2004-2006, PWT PL-SK 2007-2013, aż do Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020.
- ✓ W perspektywie finansowej na lata 2013-2018 EUWT TATRY realizowało i zarządzało 15 projektami finansowanymi ze środków publicznych w tym środków Unii Europejskiej na kwotę 17 mln euro pełniąc rolę: partnera wiodącego, beneficjenta jedyne, menadżera projektu. Przygotowało lub konsultowało także kolejnych 11 projektów na kwotę 10 mln euro. Dwa z „dużych” projektów mają strategiczne znaczenie dla pogranicza polsko-słowackiego i całej Europy – jest to projekt dotyczący budowy *Historyczno-kulturowo-przyrodniczego Szlaku wokół Tatr* oraz projekt będący finalistą konkursu RegioStars Awards 2018 pt. *Torfowiska wysokie-europejski unikat polsko-słowackiego pogranicza*.
- ✓ Przedstawiciele EUWT TATRY aktywnie angażują się we wdrażanie programów współpracy transgranicznej na granicy polsko-słowackiej m.in. poprzez członkostwo w Komitecie Monitorującym Program Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020.
- ✓ EUWT TATRY posiada odpowiednią bazą techniczną i materialną niezbędną do wdrażania Funduszu Małych Projektów, którą zabezpieczają członkowie założyciele ugrupowania – Związek Euroregion „Tatry” i Stowarzyszenie Region „Tatry”.
- ✓ EUWT TATRY zapewni realizowanie współpracy transgranicznej i wdrażanie mikroprojektów na pograniczu polsko-słowackim na wyższym poziomie formalnym, prawnym, merytorycznym i instytucjonalnym. Jako wspólny podmiot prawny ułatwi przewyżnianie barier formalnych, na jakie napotykają wspólne polsko-słowackie przedsięwzięcia z powodu m.in. różnych systemów prawnych i instytucjonalnych w Polsce i na Słowacji. Zapewni wspólne rozwiązywanie transgranicznych problemów społeczności lokalnych pogranicza polsko-słowackiego w różnych dziedzinach.

Kierunki dalszego rozwoju

EUWT TATRY jest sprawnym i coraz lepiej funkcjonującym narzędziem realizacji polsko-słowackich przedsięwzięć – odniosło sukces jako beneficjent wiodący strategicznych projektów, jedyny beneficjent oraz menadżer projektów. EUWT TATRY ma ogromny potencjał prawny, instytucjonalny, organizacyjny opisany szczegółowo w poprzednim rozdziale.

Kierunki dalszego rozwoju EUWT TATRY wyznaczają zapisy projektów rozporządzeń ws. polityki spójności, które wskazują na role europejskich ugrupowań współpracy terytorialnych po roku 2020. Dokumenty te, jak wskazano powyżej wzmacniają pozycję Ugrupowań nadając im wprost kolejne uprawnienia w realizacji europejskiej współpracy terytorialnej. Z punktu widzenia EUWT TATRY do realizacji w przyszłej perspektywie na lata 2021-2027 warto rozważyć następujące z nich, które szczegółowo omówione zostały w analizie, tj.:

- Zarządzanie Funduszem Małych Projektów,
- EUWT celowe – wyspecjalizowane w jednym zakresie działalności,
- EUWT jako beneficjent i jedyny beneficjent projektów – wdrażanie projektów z różnych zakresów – szerokie cele,
- Wdrażanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na podstawie opracowanej Startegii.

W kontekście tych możliwości EUWT TATRY już dzisiaj podejmuje działania związane z przygotowaniem do nowego okresu programowania.

Wnioski końcowe i zalecenia

Przyszła perspektywa 2021-2027 otwiera przed Europejskim Ugrupowaniem Współpracy Terytorialnej TATRY szerokie możliwości. Projekty rozporządzeń Komisji Europejskiej w zakresie polityki spójności, programów Interreg oraz funduszy strukturalnej jasno określają role, jakie może przyjąć działalność Ugrupowania. Wzmacniają one rolę Ugrupowań w realizacji europejskiej współpracy terytorialnej w kolejnych latach i stanowią one szansę rozwoju EUWT TATRY. Umożliwiają także pełniejsze wykorzystanie potencjału EUWT jako narzędzia wspólnej realizacji przez partnerów na polsko-słowackim pograniczu priorytetów polskiej i słowackiej polityki zagranicznej na poziomie samorządowym.

Komisja stawia przed państwami członkowskimi konkretne zalecenia. Najważniejszym z nich dla EUWT TATRY jest wskazanie, iż Funduszem Małych Projektów będzie zarządzać EUWT lub transgraniczny podmiot prawny. Na tym kierunku jako priorytetowym celu rozwojowym powinno skoncentrować się EUWT TATRY.

Doświadczenia zdobyte przez EUWT TATRY w trakcie pięcioletniej działalności są niepodważalnym argumentem za powierzeniem Ugrupowaniu zadań związanych z przygotowaniem i zarządzaniem Funduszem Małych Projektów na obszarze działania Ugrupowania. Wynikają one ze współpracy prowadzonej z kilkudziesięcioma polskimi i

słowackimi samorządami oraz instytucjami w ramach transgranicznych projektów, które szczegółowo opisano w analizie.

Konieczne jest podjęcie przez EUWT TATRY działań zmierzających do właściwego przygotowania się organizacyjnego do nowych zadań. Na podstawie przeprowadzonej analizy społeczno-ekonomicznej i innych niezbędnych analiz należy wypracować strategię działania na lata 2021-2027. EUWT TATRY powinno włączyć się w prace grupy roboczej przygotowującej nowy program współpracy transgranicznej Interreg dla granicy polsko-słowackiej. Niezbędny jest aktywny udział w pracach nad dokumentami, konsultacjach, spotkaniach dotyczących nowej perspektywy 2020+. Działania EUWT powinny być prowadzone w stałej współpracy z polskimi i słowackimi władzami krajowymi, regionalnymi i członkami założycielami w zakresie przygotowania nowego programu i zarządzania FMP.

Do rozważenia przez organy statutowe EUWT TATRY pozostaje również opcja wykorzystania innych możliwości, jakie przewidują rozporządzenia, w tym:

- pozostanie wnioskodawcą i beneficjentem, w tym jedynym beneficjentem projektów transgranicznych, transnarodowych i międzyregionalnych we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego,
- wyspecjalizowanie się w jednym konkretnym zakresie współpracy transgranicznej i skoncentrowanie na jednym celu, np. dokończenie budowy *Historyczno-kulturowo-przyrodniczego szlaku wokół Tatr*, jego rozwój i utrzymanie jako transgranicznego produktu turystycznego,
- podjęcie się zadania przygotowania i wdrażania zintegrowanej inwestycji terytorialnej,

Możliwe jest również łączenie różnych potencjałów EUWT, np. zarządzania FMP i równoczesnej realizacji projektów transgranicznych, transnarodowych lub międzyregionalnych.

Każda z tych opcji wymagać będzie decyzji władz Ugrupowania, ewentualnych zmian w statucie, modyfikacji struktur organizacyjnych i wypracowania strategii na kolejny okres programowania.

Potencjał rozwojowy EUWT TATRY na przyszłą perspektywę 2021-2027 jest bardzo duży i ugruntowany dotychczasowymi doświadczeniami, posiadanymi kompetencjami i wypracowanymi rozwiązaniami. Tylko od ostatecznych uwarunkowań prawnych oraz decyzji organów statutowych Ugrupowania zależeć będzie, jaki kierunek rozwoju i dalszych działań zostanie ostatecznie wybrany. Nie będzie to jednak możliwe bez dalszego budowania struktur organizacyjnych i ilościowego wzmocnienia personelu, który w sposób profesjonalny będzie mógł przygotowywać i realizować wspólne transgraniczne projekty w perspektywie 2021-2027.

Sporządził: Anna Sowińska